BEHEERSPLAN

BRITSE MILITAIRE BEGRAAFPLAATS BEDFORD HOUSE CEMETERY

Rijselseweg z.n., 8902 Ieper

@CWGC (c.1930)

COLOFON

BEHEERSPLAN
Bedford House Cemetery
Rijselseweg z.n., 8902 Ieper (Zillebeke)

OPDRACHTGEVER
Commonwealth War Graves Commission
Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

BESCHERMINGSBESLUIT
M.B. houdende bescherming als monument van de Britse militaire begraafplaats Bedford House Cemetery te Ieper (Zillebeke) d.d. 06.09.2002 (201157 & 12180)

OPGEMAAKT DOOR
Julie Hendrickx
Project & Research Officer
Commonwealth War Graves Commission
Elverdingestraat 82, 8900 Ieper

DATUM INDIENING
18.12.2025

GELDIGHEID BEHEERSPLAN
2026 - 2050

Afbeeldingen zonder onderschrift zijn eigendom van de Commonwealth War Graves Commission en werden genomen in 2024 of 2025.

INHOUDSTAFEL

1. Identificatie 3
2. Historische nota 8
3. Inventaris van de huidige toestand 22
4. Erfgoedwaarden 44
5. Beheersvisie en doelstellingen 45
6. Maatregelen 53
7. Opvolging en evaluatie 58
8. Bijlagen 59

1. IDENTIFICATIE

1.1. INLEIDING

Het beheersplan is een visiedocument dat als primair doel heeft de betekenis en de erfgoedwaarden van het monument te begrijpen en hieraan een beleid en beheer te koppelen dat deze erfgoedwaarden in de toekomst zal behouden en zelfs versterken. Dit document slaat zo een brug tussen het verleden, het heden en de toekomst. Vertrekkende vanuit de intrinsieke erfgoedwaarde van het monument, wordt een langetermijnvisie gecreëerd met concrete beleids- en beheersrichtlijnen, afgetoetst met de regelgeving op onroerend erfgoed.

Zo vormt dit document een draaiboek voor het effectief beheer en onderhoud van de site en biedt een houvast voor zowel de eigenaar als de overheid. Een goed beheer, gebaseerd op een gedegen en aanhoudend onderhoud, zal op lange termijn grootschalige en dure restauratiecampagnes vermijden en vormt dan ook de basis voor de verdere instandhouding van het monument.

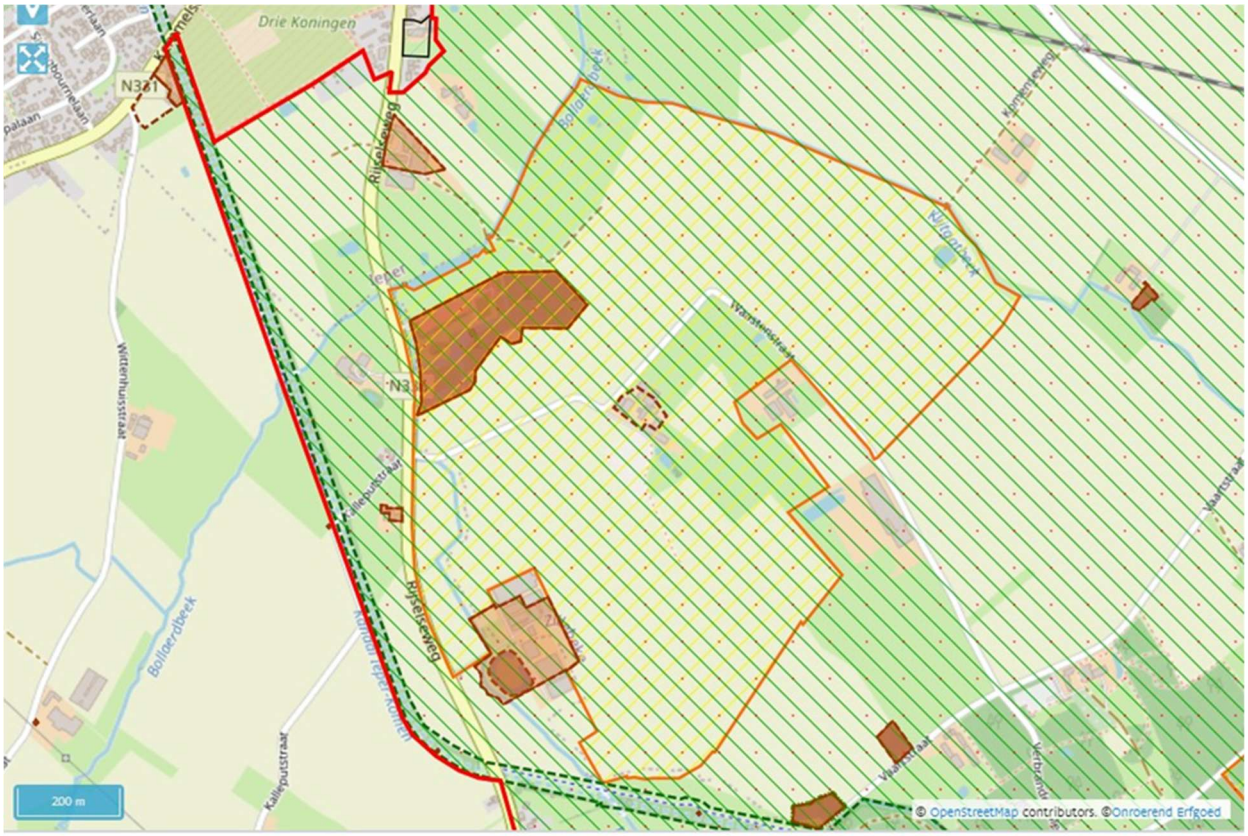
Dit beheersplan werd opgemaakt als gedetailleerd plan bij het globaal beheersplan 'Our Estate Preserved. Silent witnesses in Perpetuity', goedgekeurd op 18 januari 2017.

Afbeelding 1 – Locatie van Bedford House Cemetery
De Britse militaire begraafplaats Bedford House Cemetery is gelegen in Zillebeke, deelgemeente van Ieper.
Bron: geo.onroerenderfgoed.be (laatst geraadpleegd op 4 september 2023).

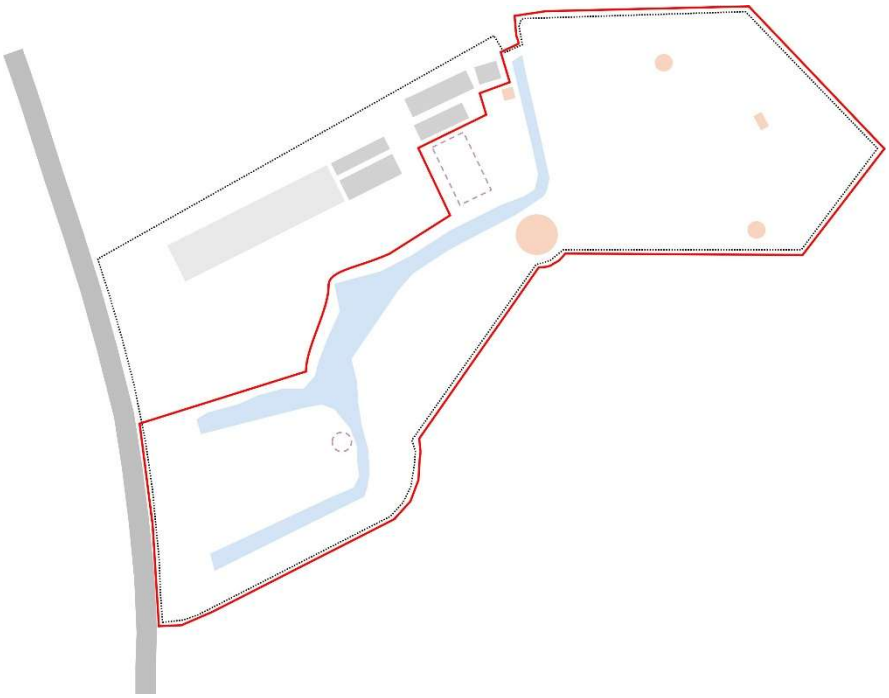
1.2. IDENTIFICATIE

Beknopte beschrijving	Britse militaire begraafplaats Bedford House Cemetery
Periode	WO I – Interbellum – WO II
Adres	Rijselseweg z.n., 8902 Ieper (Zillebeke)
Kadastrale gegevens	IEPER 16 AFD ZILLEBEKE D343n
Beschermingsbesluit	Beschermd als monument sinds 6 september 2002
Erfgoed Unesco werelderfgoed	 Aangeduid als Unesco werelderfgoed kernzone sinds 20 september 2023
Vastgestelde inventarissen	Bedford House Cemetery Ieperse vestingen en omgeving, bossen ten zuiden en heuvelrug Wijtschate-Mesen
Plannen	Ieperse vestingen en omgeving, bossen ten zuiden en heuvelrug Wijtschate-Mesen (Onroerenderfgoedrichtplan)
Wetenschappelijke inventarissen	Bedford House Cemetery (bouwkundig element) Ieperse vestingen en omgeving, bossen ten zuiden en heuvelrug Wijtschate-Mesen (Landschappelijk geheel)
Beheersplan	Bedford House Cemetery
Opdrachtgever	Commonwealth War Graves Commission Elverdingestraat 82, 8900 Ieper
Juridische toestand	Er wordt verwezen naar de War Graves Agreement (Zie globaal beheersplan p. 13, dat werd goedgekeurd op 18 januari 2017.)
ZEN- erfgoed (zie ook bijlage 8.2)	Het ZEN- statuut van de CWGC militaire begraafplaatsen werd reeds goedgekeurd door het Agentschap Onroerend Erfgoed. (Zie globaal beheersplan p.65, dat werd goedgekeurd op 18 januari 2017.)
Contactpersoon	Julie Hendrickx julie.hendrickx@cwgc.org

Afbeelding 2 – Overzicht afbakeningen inzake erfgoed
Het beschermde monument Bedford House Cemetery is gelegen in het landschappelijk geheel 'Ieperse vestingen en omgeving, bossen ten zuiden en heuvelrug Wijtschate-Mesen' en is tevens vastgesteld als Unesco Werelderfgoed.
Bron: geo.onroerenderfgoed.be (laatst geraadpleegd op 3 mei 2024).

Afbeelding 3 – Afbakening van het beschermd onroerend goed
Afbakening van de projectzone, waarvoor een beheersplan wordt opgemaakt.
Bron: www.cadgis.be (laatst geraadpleegd op 16 juli 2025).

Afbeelding 4 – Afbakening van het ZEN-erfgoed
Afbakening van het goed dat als ZEN-erfgoed wordt erkend: de Britse militaire begraafplaats Bedford House Cemetery, de restanten van de gracht, de kasteel- en ijskelderruïnes.
© CWGC (2025).

2. HISTORISCHE NOTA

2.1. INLEIDING

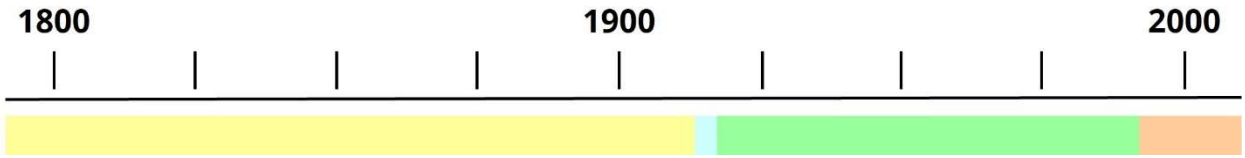
Bedford House Cemetery, vandaag voornamelijk gekend als Britse militaire begraafplaats en door UNESCO erkend als werelderfgoed, kende in haar meer dan 200 jarige geschiedenis verschillende functies. Hierdoor staat de site onder verschillende benamingen gekend, waaronder Kasteel Kerskenshove, Domein Gellinck - De Vroe, landgoed van de familie de Stuers, kasteel Rozendaal, Woodcote House en Bedford House (Cemetery).

Het domein is een stille getuige van een oorlogslandschap en een vooroorlogs kasteeldomein. Vandaag wordt deze site beheerd door de Commonwealth War Graves Commission. Naast haar huidige functie als Britse militaire begraafplaats voor 5.139 gesneuvelden uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog, bevindt zich hier ook een uitvalsbasis voor een van onze hoveniersteams (een zogenaamde *base site*) met *humus farm*.

De geschiedenis van dit domein kan bijgevolg worden opgedeeld in vier periodes. Het domein was aanvankelijk een kasteeldomein dat in handen was van de Ieperse burgerij (zie 2.2). Tijdens de Eerste Wereldoorlog deed het kasteel dienst als hoofdkwartier van de field ambulances en als verpleegpost (zie 2.3). In het Interbellum werd het verwoeste terrein omgevormd tot een militaire begraafplaats met Engels landschapspark (zie 2.4). Sinds de late 20ste eeuw onderging het domein een ontwikkeling door de integratie van nieuwe functies (zie 2.5 en 2.6) op het domein. Dit beheersplan heeft de intentie om deze ontwikkeling te verduurzamen en de site correct te beheren en kwalitatief te optimaliseren.

Legende

- Kasteeldomein (tot 1914)
- Hoofdkwartier van *field ambulances* (WOI)
- Militaire begraafplaats (vanaf Interbellum)
- Erfgoedsite (sinds ca. 1990)

2.2. HET KASTEELDOMEIN

De oudste overgeleverde bronnen dateren uit de 18de eeuw en tonen aan dat dit stuk land, aanvankelijk gekend onder de naam *Kers(se)kenshove*, in handen was van de West-Vlaamse burgerij, een zekere familie de Vroe en meer bepaald van de heer Charles Ignace de Vroe, gediplomeerde in de rechten. Familie De Vroe, nijveraars uit Kortrijk, bouwde een tweede

verblijf in Zillebeke.[1] Domein *Kers(se)kenshove* staat voor het eerst geregistreerd in het primitief kadaster van Zillebeke uit 1828. Dat jaar was het in het bezit van een zekere Emmanuel de Ghelcke.

Kasteel *Ghellinck de Vroe* lag in de voormalige 'natte meersen' ten zuiden van Ieper en werd in het noorden begrensd door de Bollaertbeek. Bij de aanleg van het kasteeldomein van ca. 7ha diende dan ook een uitgebreid systeem van afwateringssloten aangelegd te worden om de natte gronden te kunnen ontwateren.

Het kasteeldomein werd opgetrokken door de familie de Vroe, waarna het overging op familie Gellinck-de Vroe en familie de Stuers-de Vroe. De leden van de familie de Stuers maakten naam als militairen.[2] Reeds in de 18de eeuw werd de familie om die reden tot de adel verheven.[3] Zo vervoegde Lambert Joseph Corneille Antoine ridder de Stuers, geboren in 1784 in Roermond – en in 1825 gehuwd met Clemence Lucie Adrienne de Vroe[4] –, de Keizerlijke Wacht van Napoleon en werd hij in 1815 luitenant-kolonel in het leger van Willem van Oranje. Hij leidde het garnizoen dat in Ieper gestationeerd was. De Belgische patriotten waren hem daarom vanzelfsprekend niet gunstig gezind. Dat resulteerde in een inval bij de familie in de nacht van 5 op 6 april 1831[5] en leidde tot ballingschap voor Lambert, zijn vrouw en hun tweejarige zoon, Gustaaf.

De geschiedenis van het kasteeldomein gaat dus terug tot vóór 1830. Aanvankelijk bevond zich op het terrein een landhuis van 30 meter op 9 meter met twee bouwlagen onder een schilddak.[6] De hoofdgevel had een veelzijdig erker met eigen bekapping.[7]

[1] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring,* XVI(1), pp. 27.
[2] Zie pagina 201 in: Priem, V. (1996) *Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper*. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.
[3] Stadsarchief Ieper.
[4] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring,* XVI(1), pp. 27.
[5] Stadsarchief Ieper.
[6] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring,* XVI(1), pp. 27.
[7] Zie pagina 201 in: Priem, V. (1996) *Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper*. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.

Afbeelding 5 – Historische kaart Detail van de Ferraris kaarten uit 1777. Bron: www.geopunt.be (laatst geraadpleegd op 17 augustus 2023).

Afbeelding 6 – Historische kaart Detail van de Atlas der Buurtwegen uit 1841. Bron: www.geopunt.be (laatst geraadpleegd op 22 juni 2023).

Afbeelding 7 – Historische kaart Detail van de Vandermaelen kaarten uit 1846-1854. Bron: www.geopunt.be (laatst geraadpleegd op 22 juni 2023).

Kaarten uit de eerste helft van de 19de eeuw, de Atlas der Buurtwegen (zie Afbeelding 6) en de Vandermaelen kaarten (zie Afbeelding 7), illustreren eenzelfde situatie: een grachtenstelsel en de aanduiding van minstens drie bouwkundige objecten op de site.

Enige tijd na de vernielingen van 1830/1 breidde Gustaaf de Stuers, zoon van Lambert, het landhuis uit – ergens in de tweede helft van de 19de eeuw. Ondanks ballingschap slaagde Gustaaf er namelijk in om terug te keren naar Ieper en schepen te worden in 1867. Later werd de huidige G. de Stuersstraat naar hem genoemd.[8]

Gustaaf breidde het landhuis uit door rechts een vleugel van twee bouwlagen onder een schilddak toe te voegen, afgesloten door een vierkante toren met neogotische bekapping en een kroonlijst ter hoogte van de oude kern. Vooraan voegde hij een orangerie in houtconstructie toe. Die serre werd vermaard voor haar citrusbomen.[9] Voorts liet hij het park opnieuw aanleggen en breidde het uit tot twee keer de oorspronkelijke oppervlakte, tot maar liefst 17 ha. De afwateringskanalen verdwenen, maar de walgracht, die het oude domein deels omringde, bleef behouden.

[8] Inventaris Onroerend Erfgoed 2023: de Stuersstraat [online], https://id.erfgoed.net/themas/3919 (laatst geraadpleegd op 5 september 2023).
[9] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring*, XVI(1), pp. 27.

Afbeelding 8 – Historische kaart
Schets van het kasteeldomein uit 1830. Bron: Priem (1996), p. 202.

Afbeelding 9 – Historische kaart
Schets van het kasteeldomein uit 1900. Bron: www.greatwarforum.be.

De kaarten hierboven lijken aan te geven dat de oprijlaan deels verplaatst werd. Een theorie zou kunnen zijn dat deze wijziging plaatsvond ten tijde van de uitbreiding van het landhuis door Gustaaf De Steurs in de tweede helft van de 19de eeuw. Het ontwerpplan Von Berg uit 1924 (zie Afbeelding 29) en archiefbeelden tonen aan dat er zich ten noorden van het offerkruis een bakstenen constructie bevond, die anno 2025 niet langer zichtbaar is. Dit toont aan dat de locatie van de oprijlaan op de kaart van 1830 vrij accuraat is.

Afbeelding 10 – Archiefbeeld
Foto uit Interbellum van de gracht ten noorden van het offerkruis met in de achtergrond restanten van een constructie uit baksteenmetselwerk.

Afbeelding 11 – Archiefbeeld
Foto uit 1996 van werken op de begraafplaats met op de voorgrond restanten van een bakstenen constructie.

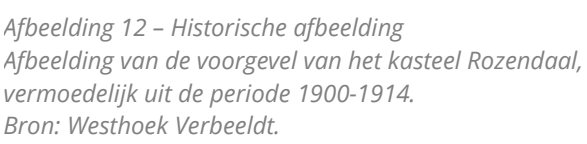
Een brede oprijlaan bood toegang tot het terrein. Langs deze oprijlaan stond de woning van de hovenier met bijhorende moestuin met serres. Vanop de openbare weg kon men een eiland zien waarop 6 tot 8 (dam)herten leefden.[10] Achteraan het eiland lag een ijskelder, waar men in de winter ijs uit de grachten in opsloeg. Mogelijk stond er op de ijskelder een paviljoen. Er bestaat geen beeldmateriaal van,[11] maar de theorie lijkt niet geheel onaannemelijk omdat vandaag restanten van trapjes zichtbaar zijn. Paardenstallen konden niet ontbreken op het domein. Ridder de Stuers was namelijk een fervent paardenliefhebber en speelde een belangrijke rol in de ruiterijschool van Ieper.[12]

Enkele jaren na het overlijden van Gustaaf de Stuers in 1894[13] besloot zijn weduwe naar Brussel te verhuizen en het kasteel te verhuren aan een Franse nijveraar, de heer Jeanson van Armentières.[14] Hij veranderde de naam van het kasteel in Rozendael, nadat hij talrijke rozen liet planten in de parktuin. Via mondelinge overleveringen is geweten dat men in deze periode met kleine plezierbootjes kon varen op de grachten en de parkvijver.[15]

In de regio organiseerde men rond 1900 bezoeken aan kasteeldomeinen en reikte men vervolgens prijzen uit. De bijhorende verslagen vertellen hoe het 17ha grote kasteelpark van Kasteel Rozendaal er uitzag. In 1903 verzorgde een jonge tuinman, Emile Caron, een zeer veelzijdige tuin, die veel meer dan enkel bomen bevatte. Zo waren er rond de vorige eeuwwisseling prachtige paarse beuken, een piramidale eik, valse christusdoornen, iepen, populieren en kastanjebomen vol vruchten. Vanuit de veranda of orangerie aanschouwde men prachtige bloembedden met begonia's. De fruittuin omvatte talrijke perzikbomen en wijnranken. Achter het domein lag een typisch Vlaams vlak tot licht glooiend landschap. De jury was zo onder de indruk van het geheel dat ze de tuinman beloonden met een zilveren medaille. Ook in 1905 en 1906 bezocht men het kasteeldomein, dat tegen dan zou zijn uitgebreid tot 18,5ha. Tot 1914 was Nicolas (Van) Winsen hovenier op het terrein.[16] Kort voor het uitbreken van de oorlog vestigde hij zich vlakbij het station van Ieper en baatte daar een boomkwekerij uit.

---

[10] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring*, XVI(1), pp. 28.
[11] Zie pagina 204 in: Priem, V. (1996) Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.
[12] Stadsarchief Ieper.
[13] Zie pagina 206 in: Priem, V. (1996) *Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper*. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.
[14] Zie pagina 204 in: Priem, V. (1996) *Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper*. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.
[15] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring*, XVI(1), pp. 28.
[16] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring*, XVI(1), pp. 28.

Afbeelding 12 – Historische afbeelding
Afbeelding van de voorgevel van het kasteel Rozendaal, vermoedelijk uit de periode 1900-1914.
Bron: Westhoek Verbeeldt.

Afbeelding 13 – Historische afbeelding
Vermoedelijke noordgevel van kasteel Rozendaal, (ca. 1900-1914).
Bron: greatwarforum.be

2.3. MILITAIR HOOFDKWARTIER EN EERSTEHULPVERPLEEGPOST

Zillebeke bleef lang uit Duitse handen in WO I, ondanks de hevige gevechten in de streek in 1914-1918. Het kasteeldomein lag net achter de frontlinie, maar kwam nooit in handen van het Duitse leger. Het kasteel deed tijdens de oorlog dienst als hoofdkwartier voor brigades, gevechtseenheden en de *field ambulances* (titel van de mobiele medische unit die gewonde soldaten op of vlakbij het slagveld behandelden) en later als eerstehulppost voor gewonde Britse militairen. Hier werden gewonden ingedeeld in categorieën: licht- en zwaargewonden, alsook gasslachtoffers. Na de eerste toegediende zorgen werden ze overgebracht naar een gespecialiseerd veldhospitaal, achter het front, voor verdere verzorging.[17] Overleden militairen werden aanvankelijk in de moestuin van het kasteeldomein begraven en nadien ook in andere delen van het kasteelpark. Zo ontstonden er verschillende *enclosures*. De oorsprong van Bedford House Cemetery gaat dus terug tot 1914.

Tegen het einde van de oorlog bevonden zich hier vijf kleine begraafplaatsen, enkel gekenmerkt door houten kruisen. Van de rest van het kasteel en het beboste park was op dat moment niet veel meer over door de vele explosies en gevechten in de nabijheid. Het kasteel werd bovendien nooit meer heropgebouwd.

[17] Stadsarchief Ieper.

Afbeelding 14 – Historische afbeelding
Foto van de restanten van het kasteel. Datering onbekend.
Bron: zie p. 63 in Coombs R. (1976) Before Endeavours Fade A Guide to the Battlefields of the First World War. United Kingdom, London: Battle of Britain Prints International.

Na de Wapenstilstand, in 1919, werden de twee kleinste concentraties van graven, enclosures 1 en 5, overgebracht naar andere locaties, nl. White House Cemetery en Aeroplane Cemetery. Enclosure 3, met zijn organische vormgeving, bleef behouden zoals deze was. Aan enclosures 2 en 4 werden graven uit de omgeving toegevoegd volgens een strakkere layout. Vooral enclosure 4 werd uitgebreid: van ca. 400 graven in 1918 naar meer dan 3.300 graven in 1926.

2.4. MILITAIRE BEGRAAFPLAATS

Na de Wapenstilstand werd de *Imperial War Graves Commission* opgericht, die de zware taak op zich nam om de lichamen van de Britse gesneuvelden een waardige laatste rustplaats te geven. Wilfred Clement Von Berg was een Britse architect, die zelf in WO I had gediend en nadien aan de slag ging bij de toenmalige IWGC als (assistent) architect. In totaal heeft hij 39 begraafplaatsen ontworpen, waaronder Bedford House Cemetery.

Een inkomelement uit breuksteen en witte natuursteen met bronzen toegangspoort geeft via een lange, geknikte laan uit op het offerkruis, of *Cross of Sacrifice*, met registerbox. Verder richting het oosten kom je uit bij de herinneringssteen, of *Stone of Remembrance*. Twee andere lanen leiden de bezoekers naar twee cirkelvormige, natuurstenen

paviljoentjes. De twee paviljoenen zijn gelijkend aan de Tempietto of Bramante in Rome.[18] Vlakbij enclosure 3, toegankelijk via een brugje, staat nog een gereedschapshuisje uit breuk- en natuursteen.

Afbeelding 15 – Ontwerpplan van Bedford House Cemetery
Plan van Bedford House Cemetery, gedateerd in 1924 en ondertekend door W.C. Von Berg. De brug en trapjes tussen het offerkruis en Enclosure III werden echter nooit uitgevoerd. Bron: archief CWGC.

[18] Geurst J., p. 62.

Afbeelding 16 – Historische afbeeldingen
Bron: archief CWGC.

In 1931 vraagt de Imperial War Graves Commission aan de Belgische staat om bijkomende stukken grond aan te kopen, zodat Bedford House Cemetery kan worden uitgebreid. Op het stuk land gemarkeerd “A” is nu enclosure 6. De zuidelijke helft van gebied “B” biedt nu plaats aan de *humus farm* van de CWGC.

In 1933 overleed weduwe de Stuers en werden 15ha omliggende bouwgrond en weiden verkocht aan de Commissie van Openbare Onderstand, nu gekend als het OCMW.[19] De landerijen werden toegevoegd aan hoeve Lampaert.[20] In december 1935 koopt de Belgische staat bijkomende gronden van het voormalige kasteeldomein op van erfgenamen.

Afbeelding 17 – Historisch document
Links een grondplan uit 1930/1 met markering van de oorspronkelijke contour van Bedford House Cemetery en aanduiding van de gronden waarvan de IWGC aan de Belgische staat vraagt om deze aan te kopen. Rechts aanduiding van de markeringen op luchtfoto uit 2023 ter illustratie.
Bron: archief CWGC en Google Maps (2023).

Op het nieuwe enclosure 6 werden in de jaren 1930 gesneuvelde soldaten begraven. In het Interbellum werden namelijk nog veel lichamen ontdekt, die een geschikte begraving verdienden. Bedford House Cemetery biedt tevens een laatste rustplaats aan 69[21] Britse soldaten die stierven in mei 1940 bij de terugtrekking naar Duinkerke. Zij liggen ook begraven in enclosure 6, vlakbij een tweede locatie met ruïnes (cfr. infra). Dat deel van de begraafplaats werd begin de jaren 1950 bijkomend gemarkeerd door een breukstenen keermuurtje en natuurstenen trapjes.

[19] Zie pagina 205 in: Priem, V. (1996) *Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper*. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.
[20] Zie pagina 205 in: Priem, V. (1996) *Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper*. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.
[21] Vanbesien-Robbe, L. (1978) 'Bedford House, begraafplaats op het vroegere domein van Kerskenshove kasteel te Zillebeke', *De Gidsenkring*, XVI(1), pp. 29.

Afbeelding 18 – Historische afbeelding
Afbeelding uit juli 1950 met zicht op enclosure 6 en de graven van de in WO II gesneuvelde soldaten.
Bron: archief CWGC.

Afbeelding 19 – Historische afbeelding
Afbeelding uit 1952 van enclosure 6. De houten kruisjes werden vervangen door grafstenen.
Bron: archief CWGC.

De ruïnes op enclosure 6 zijn de restanten van de voormalige ijskelder van het kasteel. Een ijskelder stond doorgaans los van het grote landgoed of kasteel waar het bij hoorde. Door de ijskelder diep in de grond te integreren, was de ruimte bijzonder goed geïsoleerd. In een kelder stockeerde men in de winter ijs uit nabijgelegen water – in dit geval de oude walgracht. Indien er voldoende ijs werd opgeslagen, kon men er tot de daaropvolgende zomer ijs ophalen. IJskelders, een typisch fenomeen uit de 19de eeuw in onze contreien en uitsluitend voorkomend op (voormalige) kasteeldomeinen, waren duur en vergden bijzonder veel werk. Eén enkele geschreven bron vermeldt dat er bovenop de ijskelder een paviljoen stond, dat goed zichtbaar was vanop straat.[22]

Afbeelding 20 – Historische afbeelding
Afbeelding uit 1924-1933 van de ruïnes van de ijskelder op (toekomstig) plot VI. Bron: archief CWGC.

Afbeelding 21 – Historische afbeelding
Foto uit 1975 met zicht op de kasteelruïnes.
Bron: stadsarchief Ieper.

De andere ruïnes op het terrein, gelokaliseerd ten westen van enclosure 3, zijn die van het kasteel. Na de complete verwoesting van de site tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het

[22] Zie pagina 204 in: Priem, V. (1996) Kastelen en landhuizen in Groot-Ieper. België, Ieper: drukkerij Boussemaere BVBA.

kasteel nooit heropgebouwd. In de jaren 1990 werd beslist om de archeologische restanten zoveel mogelijk te bedekken met aarde om ze te beschermen tegen verder verval.

2.5. VERDERE ONTWIKKELING VAN DE SITE

Aanvankelijk bevond zich ten zuiden van het offerkruis een base site voor de onderhoudsdiensten van de IWGC. Maar in 1989 werd het gebied ten noorden van enclosure 3 voor het eerst aangesneden om er een eerste dienstgebouw op te trekken.

Fase A (1989)

Fase B (1997)

Fase C (1998)

Fase D (2001)

Fase E (2003)

Fase F (2010)

Afbeelding 22 – Evolutie base site & humus farm
Bron: CWGC (2025).

Acht jaar later bouwde men de loods en het jaar daarop de houten barak. In 2001 legde de CWGC verharding en een ondergrondse opvangput voor uitvloeisappen aan op het terrein

in functie van de opslag van groenafval op de site, waarna twee jaar later een uitbreiding volgde. Tot slot werd in 2010 een percolatierietveld geïntegreerd. Het rietveld en de wortelzone maken het mogelijk om het aangevoerde water te zuiveren, waarna het geloosd kan worden. In 2023 werd de filtervijver hernieuwd.

2.6. HUMUS FARM: VAN GROENAFVAL TOT HUMUS

Afbeelding 23 – Visualisatie van het productieproces op de humus farm

Afbeelding 24 – Afbeelding humus farm
De compostruggen worden afgedekt met compostdoeken, zodat het proces in optimale omstandigheden kan doorgaan.

Afbeelding 25 – Afbeelding humus farm
Regelmatig worden zuurstof en temperatuur gemeten om het proces te monitoren en snel te kunnen bijsturen, indien nodig.

3. INVENTARIS VAN DE HUIDIGE TOESTAND

3.1. ALGEMENE BESCHRIJVING VAN HET GOED

Bedford House Cemetery is een Britse militaire begraafplaats met onregelmatig grondplan en een oppervlakte van meer dan 25.000m². Een inkomelement uit breuk- en natuursteen met smeedijzeren toegangshek geeft toegang tot een lange, geknikte oprijlaan, geflankeerd door Taxus Baccata 'Fastigiata'. Ten noorden van de toegangsweg ligt enclosure n°6, omgeven door een brede gracht en gekenmerkt door structureel ingeplante graven en grafstenen. Opvallend hier zijn de Ginkgo Biloba. Helemaal aan het eind van dit onderdeel liggen op heden nog de restanten van een ijskelder. Vervolgens leiden een dubbele bomenrij van Tilia Platyphyllos 'Zelzate' de bezoeker naar het offerkruis.

Centraal op het terrein staat een natuurstenen offerkruis van het type A op een cirkelvormig podium, dat dient als een verbindingspunt tussen enclosure n°2, dat meer onregelmatig is aangelegd, en enclosure n°4, dat na de Wapenstilstand erg uitgebreid werd. De noord- en oostgrens van de begraafplaats worden behalve door een omheiningsmuur in breuk- en natuursteen ook door 19 sierperen, of Pyrus Calleryana 'Chanticleer', afgelijnd.

Loodrecht op het offerkruis en gemarkeerd door een breed graspad geflankeerd door Taxus Baccata 'Fastigiata', plantte de architect de herinneringssteen in, centraal op enclosure n°4. Symmetrisch ten opzichte van deze as liggen twee paviljoenen uit witte natuursteen. Twaalf Dorische geïnspireerde zuilen ondersteunen een ronde koepel en de cirkelvormige zitbanken bieden een rustplaats aan bezoekers.

Een stenen brugje met aanpalend een vierkant gereedschapshuisje met piramidedak verbindt enclosure n°4 met enclosure n°3, dat door de gracht afgescheiden ligt van de rest van de begraafplaats. Hier liggen de graven onregelmatig verspreid. Meteen ten westen van enclosure n°3 liggen de overwoekerde kasteelruïnes, net als vier exemplaren van de Tilia Platyphyllos 'Zelzate'.

3.2. BOUWKUNDIGE ERFGOEDELEMENTEN

Afbeelding 26 – Bouwkundige erfgoedelementen

Erfgoedelement: **Inkomelement**

Beschrijving:

De toegang tot de begraafplaats wordt gemarkeerd door een brugje uit breuk- en natuursteen voorzien van duikers met betonnen buis, een pad uit kasseien en natuursteen en een natuurstenen inkomelement. Het inkomelement heeft een tweevleugelig smeedijzeren hek met bronzen hang- en sluitwerk en is tussen twee natuurstenen pijlers geplaatst met aan weerszijden een inscriptie. Links staat de naam van de begraafplaats Bedford House Cemetery. Op de rechterpijler prijken de data 1914-1918 en 1939-1945.

Staat van conservatie:

Het kasseistenen pad ligt er onregelmatig bij, o.m. doordat er verschillende kinderkopjes gebruikt werden bij de uitbreiding van het pad. Verschillende kasseien liggen los en sommigen liggen lager dan andere, waardoor water lokaal stagneert. Het is m.a.w. onduidelijk of de huidige fundering structureel nog in orde is. Het brugje uit breuk- en natuursteen met betonnen fundering vertoont een verwachte verwering. Lokaal zit een

element los. Het voegwerk onder en tussen de natuurstenen elementen zit los of is volledig weg.

De natuurstenen pijlers en het smeedijzeren toegangshek bevinden zich in goede structurele staat, maar vertonen de verwachte verwering. Oude herstellingen zijn visueel storend en lokaal ontbreekt een stukje natuursteen of voegwerk ter hoogte van de pijlers. De rechterpijler toont aan de voorzijde twee boorgaten, waar voorheen een informatiebord hing.

De bronzen onderdelen van het hek zijn verweerd. De verf bladdert af. Waar het toegangshek verankerd is in de natuurstenen pijler, vertonen bestaande bouchons een groot kleurverschil, wat esthetisch bijzonder storend is.

Erfgoedelement:
Omheiningsmuren

Beschrijving:

De begraafplaats wordt omheind door een middelhoge muur uit breuksteen (Grès de Poulseur) op een betonnen fundering met grote granulaten. De omheiningsmuren zijn

voorzien van dekstenen uit Massangis. Ter hoogte van het WO II plot op enclosure 6 is er een keermuur uit dezelfde materialen.

Afbeelding 27 – Identificatie muren

Staat van conservatie:

De buitenzijde van de omheiningsmuren bevindt zich in het algemeen in een vervuilde en structureel slechte staat. Op verschillende locaties is waarneembaar dat de breukstenen muren of individuele breukstenen loszitten. Aan de binnenzijde is de staat minder ernstig, hoewel ook hier de breuksteen op verschillende locaties loszit.

De dekstenen zijn natuurlijk verweerd, vertonen kleine gebreken en zijn lokaal ernstig vervuild. De meeste voegwerken zitten los of zijn verdwenen, wat ervoor zorgt dat verschillende dekstenen loszitten.

De schade is het meest uitgesproken ter hoogte van muren 1A&B (langsheen oprijlaan) en 10 (keermuur t.h.v. enclosure n°6).

Muur 1 is zowel aan de binnen- als buitenzijde in slechte staat. Verschillende breukstenen zijn gebarsten, vertonen ernstige verwering, zitten los of zijn geheel verdwenen. Vooronderzoek toonde aan dat de breukstenen onder de loszittende dekstenen eveneens losliggen. De legmortel in deze muur is bovendien volledig verzand, waar de structurele conditie is gevaar is.

Muur 10 fungeert als keermuur en vertoont dezelfde problematiek. Bovendien puilt deze over de gehele lengte uit door de hoge gronddruk. De wortelstelsels van de talrijk aanwezige beplanting zochten zich een weg doorheen de keermuur. Bijgevolg voldoet muur 10 structureel niet meer.

Erfgoedelement:
Cross of sacrifice

Beschrijving:

Centraal op de begraafplaats staat het offerkruis van het type A met twee bronzen zwaarden op een rond podium, geplaveid met Massangis. Het podium wordt omgeven door omheiningsmuren, waarin ook een registerkastje, bastions met beplanting en natuurstenen zitbanken verwerkt zijn.

Staat van conservatie:

Structureel bevindt het offerkruis zich in goede conditie, hoewel verschillende voegen loslaten of verdwenen zijn. De zwaarden zien er eerder dof uit en de mastiek laat los. De drie treden die toegang geven tot het podium vertonen ook verweerde en/of verdwenen voegen. Daartussen groeit vegetatie. Lokaal is een beschadiging waarneembaar in de natuurstenen elementen.

De breuksteen vertoont hetzelfde schadebeeld als de omheiningsmuren (cfr. supra).

Het registerkastje ziet er dof uit. De natuurstenen omlijsting is erg vervuild. De scharnieren en het slot openen en sluiten stroef.

Erfgoedelement:
Stone of remembrance

Beschrijving:

De herinneringssteen, vervaardigd uit Massangis, ligt in het uiterste oosten van de begraafplaats en draagt de gekende inscriptie 'Their name liveth forever more'.

Staat van conservatie:
De herinneringssteen bevindt zich in goede structurele conditie. Eén oude herstelling is visueel zeer storend. Ter hoogte van de bovenste trede, is een scheur waarneembaar in de natuursteen die inherent blijkt aan het stuk steen. Zoals de overige natuurstenen elementen op de site is ook de herinneringssteen vervuild en zit een groot deel van de voegen los of zijn ze verzand.

Erfgoedelement:
Schuilhuisjes

Beschrijving:

Symmetrisch t.o.v. de herinneringssteen bevinden zich twee schuilhuisjes op kleine podia van drie treden met daaronder een betonnen fundering. De koepels zijn vervaardigd uit gewapend beton en volledig bekleed met witte natuursteen: Massangis. Aan de binnenzijde van de koepel bracht men een laagje cement aan ter afwerking. De koepels steunen op 12 zuilen, die Dorisch geïnspireerd zijn. Centraal in de paviljoenen zijn cirkelvormige zitbanken geïntegreerd, die een rustplaats bieden aan bezoekers.

Staat van conservatie:

De schuilhuisjes bevinden zich in matige staat. Ze zijn ernstig vervuild (mossen, algen, groenafval en uitwerpselen van vogels), waardoor een gedegen reiniging zich opdringt. De voegen zijn op vele plaatsen los of verdwenen en maken waterinfiltratie mogelijk. Lokaal vertonen de natuurstenen elementen kleine beschadigingen, waarvan een deel gerestaureerd dient te worden. Het cementlaagje aan de binnenzijde van de koepel laat lokaal los en vertoont haarscheurtjes. Bovendien zijn er sporen van waterinfiltratie

waarneembaar. De natuurstenen zitbanken bevinden zich in goede staat. Enkel het voegwerk is gebarsten of zit los.

Erfgoedelement:
Gereedschapshuisje

Beschrijving:

Tussen enclosures n°4 en n°3 bevindt zich een vierkant gereedschapshuisje uit breuk- en natuursteen. De constructie heeft een betonnen piramidedak, bedekt met leien uit Grès de Poulseur en afgewerkt met bolvormig ornament, alsook een eikenhouten, rondboogvormige deur met ijzeren hang- en sluitwerk. Twee semicirkelvormige raamopeningen bevatten houten schrijnwerk.

Het dienstgebouw is gelegen langsheen een kasseien pad dat doorloopt in een brugje uit breuk- en natuursteen. Dit brugje verbindt enclosure n°3 met enclosure n°4, aangezien deze van elkaar gescheiden zijn door de gracht.

Staat van conservatie:

De leien bevinden zich in licht verweerde staat, maar de haakjes laten verspreid los, waardoor niet alle leien meer vastliggen en waterinfiltratie mogelijk is. De houten deur en

het hang- en sluitwerk zien er dof uit. Lokaal vertoont het hout kleine beschadigingen door vocht. Verschillende voegen tussen de breuk- en natuursteen zijn verdwenen, gebarsten of zitten los. Eén van de natuurstenen vensterbanken is gebarsten.

Erfgoedelement:
Zitbanken

Beschrijving:

Op strategische locaties werden houten en natuurstenen zitbanken geïntegreerd op de site, vanwaar prachtige vista's of vergezichten te aanschouwen zijn.

Staat van conservatie:

Elk van de natuurstenen zitbanken bevindt zich in goede structurele conditie. De voegen t.h.v. de geplaveide paden zijn veelal verdwenen. De houten zitbanken hadden te lijden onder de weersomstandigheden en zien er eerder vaal uit.

Erfgoedelement:
Kasteelruïnes

Beschrijving:

Ten westen van enclosure n°3 liggen de ruïnes van het voormalige kasteel.

Staat van conservatie:

Verwoest tijdens WO I en nooit wederopgebouwd, liggen de restanten er verlaten en overwoekerd bij. De stabiliteit van de structuur is onzeker en wordt in 2026 verder onderzocht.

Erfgoedelement:
Grafstenen

Beschrijving:

Op Bedford House Cemetery worden de oorlogsslachtoffers herdacht op vier enclosures d.m.v. witte grafstenen, vervaardigd uit Portlandsteen.

Staat van conservatie:

Dankzij de regelmatige inspectie en het onderhoud van de grafstenen, bevinden deze zich in zeer goede staat en zijn de inscripties zijn lees- en identificeerbaar. Lokaal is er biologische vervuiling waarneembaar.

3.3. LANDSCHAPPELIJKE ERFGOEDELEMENTEN

Afbeelding 28 – Landschappelijke erfgoedelementen

Erfgoedelement: **Oprijlaan**

Beschrijving:

Sinds het voorjaar van 2024 bestaat de oprijlaan uit een graspad dat door middel van extensief maaibeheer van de zones ter hoogte van de bomenrijen langsheen het graspad, onderscheiden wordt. Daarvoor bestond de oprijlaan uit een pad van kiezelsteen. Dit pad werd verwijderd om het onderhoud van de oprijlaan te vereenvoudigen.

Staat van conservatie:

Het graspad bevindt zich in uitstekende conditie. Het gras op Bedford House Cemetery wordt (twee-)wekelijks gemaaid en het onderscheid tussen de oprijlaan en de ernaast gelegen grasstroken is – door het verschil in graslengte – duidelijk.

Erfgoedelement:
Taxus Baccata 'Fastigiata'

Beschrijving:

Langsheen de oprijlaan loop een dubbele bomenrij venijnbomen, die het tracé van de oprijlaan accentueert.

Staat van conservatie:

In de zomer van 2024 werden dorre plekken waargenomen. Op heden is onduidelijk wat de precieze oorzaak is. De kans bestaat dat de Taxus te kampen heeft met dopluis of dat de wortels van de bomen beschadigd raakten tijdens graafwerken in het voorjaar van 2024.

Oprijlaan & Taxus Baccata 'Fastigiata'

Erfgoedelement:
Dubbele bomenrij Ginkgo Biloba

Beschrijving:

Op enclosure 6 staan vandaag acht Ginkgo Biloba (Japanse Notenboom), waarvan men vermoedt dat deze – m.u.v. twee – werden geplant tussen 1945 en 1950.

Staat van conservatie:

In 2023 werd vastgesteld dat twee exemplaren aangetast waren door de tonderzwam en spechtgaten in de stam. Hierdoor werden deze twee exemplaren gevoelig voor windworp. Bijkomend onderzoek door de stad Ieper bevestigde de aantasting door de zwam, die witrot veroorzaakte. Daar de bomen op korte termijn zouden sterven, werd beslist ze te rooien en te vervangen door twee nieuwe exemplaren.

In de zomer van 2024 werd de tonderzwam ook vastgesteld bij de twee exemplaren in het uiterste oosten van enclosure N°6. Verwacht wordt dat ook deze twee bomen op korte termijn geveld dienen te worden.

Ginkgo Biloba

Erfgoedelement:
Tilia Platyphyllos als solitaire bomen

Beschrijving:

Er bevinden zich tien solitaire bomen van de Tilia platyphyllos Greenspire (Zomerlinde) op de begraafplaats. Drie staan aan het einde van de oprijlaan, vijf liggen op de as offerkruis – noordelijk schuilhuisje en twee op de as offerkruis – zuidelijk schuilhuisje.

Staat van conservatie:

Negen van de tien bomen bevinden zich in een goede toestand en verwacht wordt dat deze de komende decennia geen problemen ondervinden. Echter is één exemplaar ter hoogte van de oprijlaan in minder goede staat. Er is inrotting waargenomen en bastkanker vastgesteld.

Tilia Platyphyllos

Erfgoedelement:
Tilia Platyphyllos Greenspire als dubbele bomenrij

Beschrijving:

Tussen de oprijlaan en het offerkruis plantte men in 2014 een dubbele bomenrij van Tilia platyphyllos ‘Greenspire (Zomerlinde) aan. Deze dubbele bomenrij met een totaal van 22 Zomerlindes benadrukt de avenue en vista richting het offerkruis.

Staat van conservatie:

De bomen stellen het uitermate goed. Echter is het reeds duidelijk dat de bomen te dicht bij elkaar geplant staan. Binnen maximum twee decennia zullen de bomen dermate gegroeid zijn dat de boomkronen elkaar hinderen.

Tilia Platyphyllos Greenspire

Taxus Baccata ‘Fastigiata’

Erfgoedelement:
Taxus Baccata ‘Fastigiata’ als dubbele bomenrij

Beschrijving:

Langsheen de as offerkruis-herinneringssteen lopen dubbele rijen venijnbomen, die de bestaande as en zichtlijn accentueren.

Staat van conservatie:

Deze bevinden zich in goede staat.

Erfgoedelement:
Tilia Platyphyllos als bomenrij

Beschrijving:

Langsheen de omheiningsmuur van enclosure 3 markeren vier Tilia platyphyllos (Zomerlinde) de grens tussen begraafplaats en de kasteelruïnes. Er wordt vermoed dat deze voor 1950 aangeplant werden.

Staat van conservatie:

Ook deze bomen zijn in goede staat en worden geacht het de komende decennia goed te doen.

Tilia Platyphyllos

Pyrus Calleryana 'Chinticleer'

Erfgoedelement:
Pyrus Calleryana 'Chinticleer' als bomenrij

Beschrijving:

In 2014 werden 19 exemplaren van de Pyrus Calleryana 'Chanticleer' (Sierpeer) aangeplant langsheen de noord-, oost- en zuidmuur van enclosure N°4 ter vervanging van de voormalige kastanjebomen die in 2007 werden geveld.

Staat van conservatie:

Deze bomen staan sterk en groeien goed. In het uiterste noorden bevindt zich een boom die iets minder snel groeit en daarom opvalt in de bomenrij. Er is echter geen duidelijke reden waarom dit ene exemplaar minder snel groeit. Buiten het feit dat de boom kleiner is dan de andere exemplaren is er geen andere problematiek vast te stellen.

Erfgoedelement:
Gracht

Beschrijving:

In het noordwesten van de begraafplaats, langsheen enclosure 3 in het noorden, enclosure 2 en enclosure 6 in het westen loopt de restant van een (vermoedelijk in de 18de eeuw) aangelegde gracht.

Erfgoedelement:
Ijskelderruïnes

Beschrijving:

In het uiterste oosten van enclosure n°6 liggen de restanten van een ijskelder, opgebouwd uit bak- en natuursteenmetselwerk.

Staat van conservatie:

Verwoest tijdens WO I en nooit heropgebouwd, liggen de restanten er verlaten en overwoekerd bij. Het natuur- en baksteenmetselwerk bevindt zich in slechte conditie. Een deel van de ijskelder lijkt bovendien te verzakken richting de gracht.

©Tri-Consult (2022)

3.4. OVERIGE ELEMENTEN

Element:
Dienstpoort

Beschrijving:

In westen van de erfgoedsite, ten noorden van enclosure n°6, bakent een groen geschilderd, metalen hekwerk met poort het operationele gebied af van de begraafplaats.

Staat van conservatie:

Deze poort, inclusief het hang- en sluitwerk, bevindt zich in goede, structurele staat. De scharnieren zijn ietwat roestig. Er is echter sprake van korstmosvorming op het ijzerwerk en lokaal bladdert de verf af.

©CWGC (2020)

Element:
Dienstbrug

Beschrijving:

Halverwege de noordzijde van enclosure n°2 verbindt een brug met afsluitbaar, ijzeren hek de noordzijde van de begraafplaats met het daarachter gelegen operationele gebied.

Staat van conservatie:

De brug is in structureel goede staat. Het hek, inclusief hang- en sluitwerk, bevindt zich eveneens in goede staat. De scharnieren zijn echter ietwat roestig en de verf bladdert af.

4. ERFGOEDWAARDEN

De Britse militaire begraafplaats Bedford House Cemetery werd op 6 september 2022 beschermd als monument omwille van de artistieke en historische erfgoedwaarden.

4.1. ARTISTIEKE WAARDE

Het betreft de artistieke en historische, in casu architectuurhistorische waarde.[23]

Bedford House Cemetery getuigt, door zijn ligging in de buurt van Ieper, zijn omvang en het aantal bijgezette gesneuvelden, van de jarenlange verbeten Duitse pogingen om via Ieper het door geallieerden bezette hinterland te veroveren. De uitbouw van deze militaire begraafplaats, ter plaatse van een commandopost met veldhospitaal en dito begraafplaats, in een voormalig kasteeldomein met bewaard tracé en geïntegreerde ruïnes, getuigt van de historische, bijwijlen zeer persoonlijke en affectieve band (cfr. de oorsprong van de benaming Bedford House) tussen de vaak verdwenen -burgerlijke- kastelen en (militaire) begraafplaatsen.

4.2. HISTORISCHE WAARDE

Het betreft de historische context en militair-historische waarde.[24]

De op 21 mei 1917 opgerichte War Graves Commission gelastte voor het westelijk Wereldoorlog 1-front vier toonaangevende Britse architecten met de uitwerking van de basisprincipes en de ontwerpen van de Britse oorlogsbegraafplaatsen, met name Edwin Lutyens, Reginald Bloomfield, Herbert Baker en, na 1920, Charles Holden. Onder leiding van F. Kenyon, directeur van het British Museum, en raadgevends bijgestaan door de schrijver Rudyard Kipling, werden naast de drie hoofdprincipes – (i) monumenten van blijvende aard, (ii) uniforme grafstenen en (iii) geen onderscheid van rang – ook beslist tot de systematische inplanting van twee gedenktekens, met name het door Blomfield ontworpen *Cross of Sacrifice* en de door Lutyens ontworpen *Stone of Remembrance*, dit laatste -omwille van de hoge kostprijs- nochtans slechts op begraafplaatsen met méér dan 400 doden. Aangelegd volgens deze principes, weliswaar door architect-medewerker Von Berg, met het volledige, sterk neoklassiek getinte programma met inbegrip van twee ciboriumvormige paviljoenen, doch rekening houdend met de specifieke topografie -met name de bewaarde elementen, grachten en ruïnes van het voormalige kasteel Kerskenhove, en vrijwel geïsoleerd, omgeven door nog visueel gave akkerlanden, vormt Bedford House Cemetery één der meest geslaagde, maar in zijn vormelijke uitbouw ook unieke realisaties van het CWGC ontwerpers team.

[23] Inventaris Onroerend Erfgoed 2025: *Bedford House Cemetery* [online], https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/12180 (laatst geraadpleegd op 22 september 2025).
[24] Ibid.

5. BEHEERSVISIE EN DOELSTELLINGEN

De overkoepelende beheersvisie werd gedetailleerd beschreven in het globaal beheersplan 'Our Estate Preserved. Silent witnesses in Perpetuity' op p. 67-75. Dit globaal beheersplan, dat geldig is tot 2036, is raadpleegbaar via onderstaande link: https://plannen.onroerenderfgoed.be/plannen/432.

5.1. BEHEERSVISIE

Sinds haar oprichting in 1917, is het herdenken van oorlogsslachtoffers uit de Wereldoorlogen nog steeds het belangrijkste objectief van de Commonwealth War Graves Commission.

Prioriteit is het behoud van Bedford House Cemetery als herdenkingsmonument van de oorlogsslachtoffers uit de Eerste en Tweede Wereldoorlog.

Hierbij is het behoud van de eigenheid en de erfgoedwaarden van het herdenkingsmonument van cruciaal belang. Zoals beschreven in hoofdstuk 4 heeft het monument een artistieke en historische erfgoedwaarde. Deze waarden moeten worden behouden en versterkt. Er wordt gestreefd, om steeds vertrekkend vanuit het originele ontwerp, de duurzaamheid van de site te optimaliseren.

5.2. ERKENNING ALS ZEN-ERFGOED

De Britse militaire begraafplaats Bedford House Cemetery is een beschermd goed dat geen economisch nut heeft. De begraafplaats is vrij toegankelijk en wordt onderhouden met financiële middelen voorzien door de Commonwealth landen. Er wordt geen enkel economisch winstbelang vooropgesteld.

Op het afdelingsoverleg van 8/10/2015 werd het ZEN-statuut voor beschermde begraafplaatsen en grafzerken in Vlaanderen erkend mits het gebruik voldoet aan de richtlijnen en op voorwaarde dat er een goedgekeurd beheersplan kan worden voorgelegd (zie ook bijlage 8.2).

De afbakening van het ZEN-erfgoed valt in dit geval niet samen met de afbakening van de bescherming (zie ook Afbeelding 4 op pagina 3). Enkel de Britse militaire begraafplaats met inbegrip van de kasteel- en ijskelderruïnes vallen binnen de ZEN-afbakening.

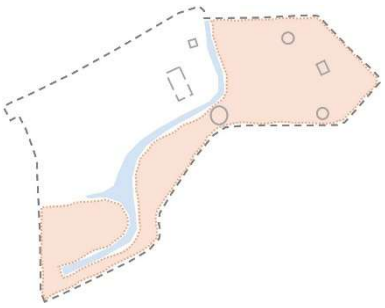
5.3. DOELSTELLINGEN

I. ERFGOED & BEZINNING

BEDFORD HOUSE CEMETERY ALS EEN BESCHERMDE ERFGOEDSITE IN IEPER MET SOCIO-CULTURELE BETEKENIS

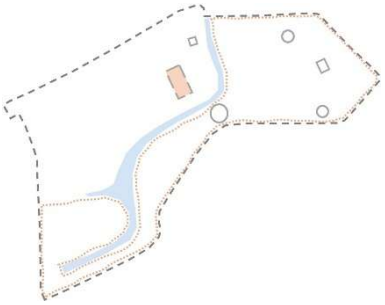
i. De bouwkundige erfgoedelementen op Bedford House Cemetery worden duurzaam gerestaureerd.

De Commonwealth War Graves Commission ambieert een duurzame restauratie en efficiënt beheer van de Britse militaire begraafplaats Bedford House Cemetery, dat als fysieke herinnering getuigt van twee wereldoorlogen. De restauratie van de bouwkundige erfgoedelementen heeft als uitgangspunt een (a) consoliderende en (b) restauratieve aanpak met aandacht voor een maximaal behoud van materialen en technieken om de authenticiteit van de erfgoedsite te beschermen.

ii. De kasteelruïne wordt geconsolideerd en een consolidatieplan opgemaakt.

Binnen de afbakening van Bedford House Cemetery als een beschermd monument en UNESCO werelderfgoedsite, maar buiten de omheiningsmuren van de in 1924 ontworpen begraafplaats, liggen de kasteelruïnes van het 19de-eeuwse Kasteel Rozendaal. De ruïnes getuigen van de historische en soms zeer persoonlijke, vaak emotionele band (cfr. de oorsprong van de benaming Bedford House) tussen de verdwenen burgerlijke kastelen en de militaire begraafplaatsen.

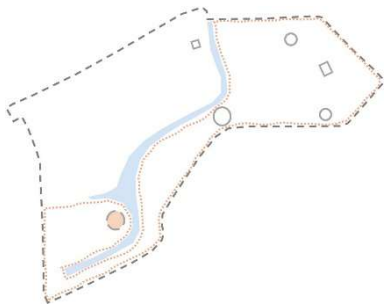

Als tastbare herinnering aan de gelaagde, eeuwenoude geschiedenis van het terrein, verwijzen de kasteelruïnes naar de historische waarde van de erfgoedsite: de culturele tradities van de burgerij in de 19de eeuw én de jarenlange verbeten Duitse pogingen om via Ieper het door geallieerden bezette hinterland te veroveren tijdens Wereldoorlog I.

Als goede huisvader is het de intentie van de Commonwealth War Graves Commission om de kasteelruïnes te consolideren en de nodige – periodieke – beheersmaatregelen op te zetten. In kader daarvan worden in het voorjaar van 2026 vooronderzoeken georganiseerd om de stabiliteit van de kasteelruïnes te onderzoeken a.d.h.v. materiaal-technisch onderzoek.

iii. De ijskelderruïne wordt geconsolideerd/gerestaureerd en een onderhoudsplan opgemaakt.

Naar analogie met I.ii. ambieert de Commonwealth War Graves Commission om de ijskelderruïne, die stabiliteit technische uitdagingen kent, te restaureren. Op heden overwoekerd door struikgewas en – mogelijk waardevolle – braamstruiken, dient echter vooreerst een consolidatievisie te worden opgesteld, waarin de balans gevonden moet worden tussen de groene en cultuurhistorische erfgoedwaarden.

iv. Het nauwkeurige onderhoud door de CWGC diensten op Bedford House Cemetery maken het mogelijk om de hoofdfunctie van de begraafplaats als herdenkingsmonument voor de slachtoffers van Wereldoorlog I en II in stand te houden.

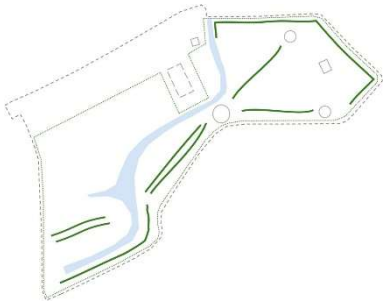
Vijfjaarlijks worden de begraafplaats door een CWGC *surveyor* onderworpen aan een volledige bouwkundige inspectie. Een uitgebreid verslag van de staat van conservatie van elk van de bouwkundige elementen op de site wordt gestaafd aan de hand van beeldmateriaal. Hieraan worden bovendien beheers- en restauratiemaatregelen gekoppeld, waarvan meteen ook de urgentie wordt bepaald. De CWGC voert aansluitend de nodige onderhouds- of herstellingswerken uit. Op het terrein zijn bovendien CWGC (groen)medewerkers aanwezig, die de begraafplaats onderhouden door regelmatig gras te maaien, wieden, snoeien, borderbeplanting aan te passen, grafstenen te reinigen etc.

Dergelijk nauwkeurig onderhoudssysteem garandeert het verdere bestaan van de beschermde erfgoedsite en maakt het mogelijk de gesneuvelden te herdenken op de manier waarop de toenmalige IWGC en de architect W.C. Von Berg destijds bedoelden.

II. CULTUREEL LANDSCHAP & BIODIVERSITEIT
BEDFORD HOUSE CEMETERY ALS BIODIVERS EN ECOLOGISCH BEHEERD CULTUREEL LANDSCHAP

i. De Commonwealth War Graves Commission voorziet de herintroductie van de originele landschapsarchitectuur uit 1924, aangepast aan de veranderde omgeving en het gewijzigde klimaat.

Het ontwerpplan van Von Berg uit 1924 voorzag een overvloed aan landschappelijke elementen op Bedford House Cemetery (zie Afbeelding 29). Dubbele bomenrijen accentueerden de oprijlaan en alle zichtlijnen tussen het offerkruis, de herinneringssteen en de paviljoentjes. Enclosure 4 was bovendien voorzien volledig ingesloten te worden door een dichtbegroeide bomenrij. Vanop enclosure 2 werd het zicht op de gracht afgeschermd door een bomenrij te integreren langs de noordwestelijke grens.

Op heden zijn de dubbele bomenrijen tussen het offerkruis en de paviljoentjes verdwenen en ook ter hoogte van enclosure 2 verdween de bomenrij langsheen de grachtkant. Het aantal bomen langs de grens van enclosure 4 is erg gereduceerd. De Ginkgo Biloba's kampen met de tonderzwam en de Taxus Baccata 'Fastigiata' vertonen op heden onverklaarbare, dorre plekken.

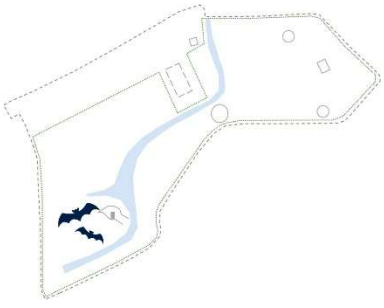
Afbeelding 29 – Ontwerpplan uit 1924

Bedford House Cemetery is gelegen in agrarisch gebied, dat intensief verbouwd wordt. Klimaatwijzigingen veroorzaken bovendien droge zomers en lange, natte winters. Hierdoor gedijen vroeger geplante boomsoorten niet altijd goed op de begraafplaats.

Het concept van de bomenrijen tussen de bouwkundige erfgoedelementen op de site en de afbakening van de begraafplaats door bomenrijen blijft behouden teneinde het landschapsontwerp van Von Berg te eren. Indien vervangen van bomen aan de orde is, dient onderzoek te gebeuren naar de geschikte boomsoort en dient standplaatsverbetering overwogen te worden – zonder het concept van de (eventueel dubbele) bomenrijen te verloochenen.

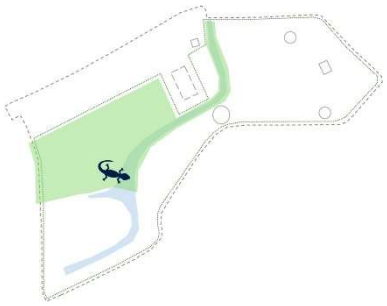
ii. De ijskelderruïne wordt herbestemd tot een natuurinclusief gebouwtje.

De – vermoedelijk – 19de-eeuwse ijskelder verloor haar oorspronkelijke functie, maar biedt de mogelijkheid om via herbestemming een tweede functie te krijgen als natuurinclusief gebouwtje op de begraafplaats. De constructie leent zich perfect tot verblijfplaats voor vleermuizen dankzij de stabiele temperatuur binnenin en haar aanwezigheid in de buurt van een waterpartij, i.e. de gracht.

iii. Het cultureel landschap op de begraafplaats biedt mogelijkheden tot het verhogen van de algemene biodiversiteit op de gehele erfgoedsite door de gelaagde geschiedenis van het landschap terug te brengen.

De (voor-)oorlogse geschiedenis van Bedford House Cemetery maakt inherent deel uit van de erfgoedsite. Zo maakte het terrein ooit deel uit van een kasteeldomein dat maar liefst 17ha groot was. Tijdens de Eerste Wereldoorlog deed het kasteel o.m. dienst als eerstehulpverpleegpost. Tegen 1917 was het kasteelpark herleid tot een kraterlandschap. De gelaagde geschiedenis van de erfgoedsite leesbaar maken biedt het bijkomend voordeel dat de algemene biodiversiteit op de site verhoogd kan worden.

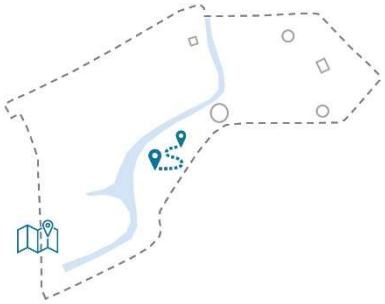

Zo kan de integratie van een kleine fruitgaard een verwijzing zijn naar het 19de-eeuwse kasteelpark. Het terugbrengen van bomkraters uit de Eerste Wereldoorlog blijkt een opportuniteit te zijn om de kamsalamander, waarvoor een soortenbeschermingsprogramma[25] bestaat, op het terrein te accommoderen. De ondiepe poelen in nabijheid van water blijken namelijk de ideale huisvesting voor deze diertjes. De bastions in de omheiningsmuren kunnen – mits een beperkte aanpassing – kleurrijke plantenbakken worden die insecten aantrekken.

III. GESCHIEDENIS & (EDUCATIEF) TOERISME
BEDFORD HOUSE CEMETERY ALS ERFGOEDSITE MET UNIEKE GESCHIEDENIS EN AMBITIEUZE TOEKOMSTPLANNEN

i. Een duidelijker onthaal en optimalisatie van de circulatie op de erfgoedsite maken het de bezoeker beter mogelijk de historische gelaagdheid van Bedford House Cemetery te ervaren.

Hoewel de ingang van Bedford House Cemetery zich rechtstreeks aan de Rijselseweg (N366) bevindt, valt de aanwezigheid van de begraafplaats langsheen de gewestweg niet meteen op. Met de herdenking van 5.214 gesneuvelden op iets meer dan 25.000m², is Bedford House Cemetery nochtans geen kleine begraafplaats. Bovendien is het ontwerp van de begraafplaats uit 1924 beperkt tot het leiden van bezoekers naar de graven op de verschillende enclosures d.m.v. sterke zichtlijnen, benadrukt door landschappelijke elementen.

De erfgoedsite biedt bijkomende opportuniteiten. Naast herdenking en bezinning kan Bedford House Cemetery een socio-culturele en educatieve ontmoetingsplaats worden waar erfgoed, geschiedenis en natuur centraal staan. Een optimalisatie van de circulatie

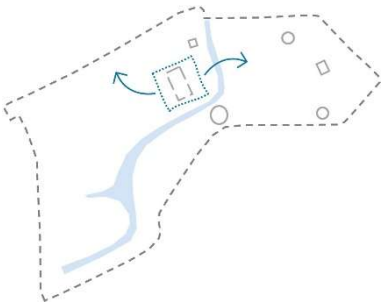
[25] Soortenbeschermingsprogramma voor de kamsalamander: https://natuurenbos.vlaanderen.be/dieren-en-planten/soortenbescherming/lijst-van-alle-sbps#toc-kamsalamander (laatst geraadpleegd op 26 september 2025).

biedt de bezoeker de mogelijkheid om buiten de paden van herdenking te wandelen en de (voor-)oorlogse geschiedenis te ontdekken zonder de overige doelstellingen, zoals bijvoorbeeld de ambitie rond de introductie van leef- en broedplaatsen voor de kamsalamander (zie II.iii) uit het oog te verliezen.

Om (educatief) toerisme te faciliteren wordt daarenboven de integratie van nieuwe, doch inpasbare constructies als gids, uitkijkpunt, verzamel- en/of informatieplaats overwogen. Een bewegwijzering aan de hoofdingang, een uitkijkpunt bovenop de talud aan de *humus farm* of houten wandelpad behoren tot de mogelijkheden.

Afbeelding 30 – Conceptuele voorstelling uitkijkpunt aan humus farm
© Bressers Architecten & Omgeving (2025).

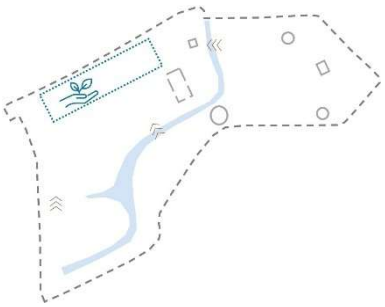
ii. Ontsluiting van de kasteelruïnes om de geschiedenis van kasteeldomein Kersekenshove-Rozendaal en het kasteel als hoofdkwartier en eerstehulpverpleegpost tijdens WOI te kunnen vertellen.

De kasteelruïnes liggen buiten de omheiningsmuren van de begraafplaats en zijn vandaag om veiligheidsredenen niet 24/7 toegankelijk voor het publiek. Vooronderzoeken dienen uit te wijzen in welke mate de kasteelruïnes ontsloten kunnen worden: fysiek of toch eerder digitaal? Los van de manier waarop de Commonwealth War Graves Commission de vroege geschiedenis van de erfgoedsite wil overbrengen op het publiek, bestaat de ambitie om dit stukje erfgoed en haar geschiedenis te ontsluiten voor het brede publiek.

De prioriteit is de consolidatie van de kasteelruïnes. Ontsluiting is een secundair objectief.

iii. De base site en humus farm worden om veiligheidsredenen gecontroleerd en strikt afgebakend van het bouwkundig en archeologisch erfgoed.

Ten noorden van de begraafplaats ligt de *humus farm*. Hier produceert de CWGC humus uit eigen groen- en houtafval, afkomstig van onze begraafplaatsen. De humus wordt vervolgens gebruikt om o.m. borders op de begraafplaatsen aan te vullen. Dit productieproces gaat gepaard met een bepaald ruimtegebruik en het gebruik van gemotoriseerde voertuigen. De (operationele) veiligheid dient verzekerd te kunnen worden.

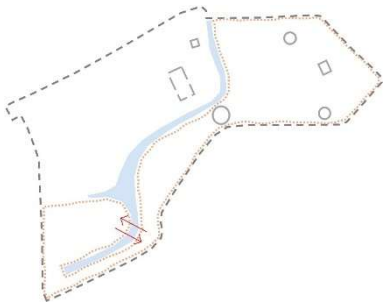
Om ieders veiligheid te garanderen, worden de bestaande connecties tussen de begraafplaats en *humus farm* afgebakend. De toegang tot de *humus farm* wordt strikter bewaakt.

Bovendien bestaat de langetermijnsvisie om het gebied van de *base site*, dat in overstromingsgevoelig gebied ligt, en *humus farm* opnieuw in te richten door het ruimtegebruik te optimaliseren. Door verschillende functies te combineren onder één dak en toegang tot / circulatie op het noordelijke deel van het terrein te reorganiseren, kan ruimte bespaard worden ten voordele van het archeologisch en landschappelijk erfgoed op de erfgoedsite. Een haalbaarheidsstudie is aan de orde.

De aanwezigheid van de *humus farm* bezit enerzijds een hoge ecologische waarde en anderzijds een significante symbolische waarde. Anno 2025 streeft de CWGC namelijk naar een duurzame werking. Het eigen groen-, hout- en snoeiafval wordt lokaal verwerkt tot humus dat opnieuw geïntegreerd wordt op de begraafplaatsen om het bodemleven te revitaliseren en de prachtige landschappen te onderhouden. Daarenboven streefde de toenmalige tuinman van het kasteelpark, Emile Caron n.v.d.r., zich in het begin van de 20ste eeuw naar een biodiverse en esthetisch aangename omgeving. In het kasteelpark bevonden zich naar verluidt paarse beuken, eiken, valse christusdoornen, iepen, populieren en kastanjebomen vol vruchten. De orangerie van het kasteel stond gekend om de prachtige begonia's. In de fruittuin bevonden zich perzikbomen en wijnranken.

iv. De connectie tussen enclosure n°2 en enclosure n°6 wordt op een hedendaagse manier gereconstrueerd.

Tot in 1998 bevond zich een eenvoudige, metalen brug over de gracht, die enclosure 2 verbond met enclosure 6 t.h.v. de ijskelder. In de late jaren 1990 werd vastgesteld dat deze zich in slechte staat bevond en verwijderd diende te worden om veiligheidsredenen. Er werd gekozen om de brug niet te vervangen. Om de connectie tussen de verschillende delen op de begraafplaats te bevorderen, overweegt de CWGC om de brug terug te brengen in een hedendaagse vorm met gepaste materialen die verenigbaar zijn met de context en omgeving.

v. Integratie van rustpunten op de erfgoedsite d.m.v. subtiele ingrepen die complementair zijn met de omgeving.

Om de huidige bezoekers, schoolgroepen, socio-culturele of natuurorganisaties te accommoderen overweegt de Commonwealth War Graves Commission om artistieke (zit)elementen te incorporeren in de zone ten noorden van de gracht. Als verzamelplaats voor conversatie, bezinning of de beleving van kunst en natuur kan dergelijk initiatief nieuwe doelgroepen aantrekken.

Afbeelding 31 – Voorbeelden van de integratie van rustpunten
Links: Scholar's Rock 2005. ©Elyn Zimmerman. ● Midden: Onument Kortrijk. ©Stad Kortrijk. ● Rechts: Féerie Florale op Landcommanderij Alden Biesen. ©LinkedIn.

Aansluitend is het opportuun om een handleiding uit te denken dat socio-culturele of natuurorganisaties de mogelijkheid biedt om serene activiteiten (voorbeeld: muzikaal intermezzo tijdens een ceremonie), kunstintegratie (voorbeeld: Onzichtbaar Landschap), georganiseerde natuurwandelingen… uit te rollen i.s.m. de Commonwealth War Graves Commission.

6. MAATREGELEN

In wat volgt wordt een opsomming gemaakt van de richtlijnen die nodig zijn om het beheer van enerzijds de structuren en anderzijds de groenaanleg te garanderen. Voor een definitie van de standaarden en het lange termijn beheer (terugkerende ingrepen) wordt er verwezen naar het globaal beheersplan. Hieronder worden de noodzakelijke eenmalige ingrepen beschreven.

6.1. BOUWKUNDIGE ERFGOEDELEMENTEN

Aard van de werken	Eenmalig	Terug - kerend	Vrijstelling toelating
Controle, inspectie en onderhoud			
Bouwkundige inspectie van de erfgoedelementen en (periodiek) onderhoud waar nodig	x	5 jaarlijks	n.v.t.
Opmaak van een destructieve asbestinventaris door externe onderneming	x		x
Funderingen			
Controleren van de funderingen door middel van het maken van funderingsputjes	x		x
Lokaal herstel van bestaande funderingen d.m.v. plaatselijk aanvullen van funderingszolen met natuursteenmetselwerk	x		
Lokaal herstel van bestaande funderingen d.m.v. plaatselijk aanvullen van funderingszolen met beton	x		
Plaatsen van nieuwe funderingen indien uit onderzoek blijkt dat funderingen bvb. ondergedimensioneerd zijn, stabiliteitsproblemen veroorzaken bij de structuren, aangetast zijn door boomwortels…	x		
Breuksteenmetselwerk			
Integraal reinigen door middel van een zachte reinigingsmethode[26] om een beter zicht te verkrijgen op de bouwfysische toestand	x		
Lokaal vervangen van beschadigde stenen met (nieuwe of gerecupereerde) breukstenen	x		

[26] Het reinigen gebeurt in dit geval door middel van verzadigde stoom met een temperatuur tussen 120 en 160 °C en een maximale druk tussen 0,2 en 0,6 MPa. De nodige proefvlakken dienen vooraf worden aangebracht.

Demontage en reconstructie van delen breukmetselwerk in zeer slechte conditie naar bestaand model	x		
Demontage van delen van het ondergrondse breuksteenmetselwerk en vervanging door betonnen constructie	x		
Integraal verdiept hervoegen cfr. de bestaande voegen	x		
Reinigen en mos verwijderen m.b.v. zacht borstelen en/of aanbrengen van enzymen		jaarlijks	x
Inwerken van uitzettingsvoegen in te behouden of herop te bouwen muren	x		
Plaatsen van vochtwerende noppenbaan tegen ondergrondse wanden, inclusief loodwerken	x		
Natuursteen			
Integraal reinigen door middel van een zachte reinigingsmethode[27] om een beter zicht te verkrijgen op de bouwfysische toestand	x		x
Lokaal natuursteenherstel door middel van bouchons[28], injecteren van barsten[29], verlijmen[30] of reparatiemortel[31]	x		
Vervangen van zeer beschadigde natuursteen overeenkomstig aan het bestaande type natuursteen en vormgeving	x		
Demonteren en terugplaatsen van losse stenen/blokken met legmortels uit natuurlijk hydraulische kalkmortel	x		x

[27] Het reinigen gebeurt in dit geval door middel van verzadigde stoom met een temperatuur tussen 120 en 160 °C en een maximale druk tussen 0,2 en 0,6 MPa. De nodige proefvlakken dienen vooraf worden aangebracht.
[28] Het aangetaste deel wordt in een gebogen vorm uitgezaagd. De nieuwe in te werken stukken zijn overeenkomstig aan de bestaande natuursteen. De nieuwe stukjes lijm worden perfect aansluitend ingelijmd met een hoogwaardige epoxy-steenlijm tot 3mm van de rand. De resterende rand wordt afgewerkt met kalkmortel die qua kleur en structuur overeenkomt met de omliggende steen door het toevoegen van steenstof.
[29] Injecteren van een barst met een liquide kalkmortel.
[30] Verlijmen met een hoogwaardige epoxy-steenlijm tot 3mm van de rand, de resterende rand wordt afgewerkt met kalkmortel die qua kleur en structuur overeenkomt met de omliggende steen door het toevoegen van steenstof. Indien verankeringen noodzakelijk zijn, zijn deze uit RVS.
[31] Minerale restauratiemortel voor natuursteen, samengesteld uit gemalen en/of gebroken natuursteen, bindmiddel en vulstoffen op minerale basis.

Opvoegen van verweerde voegen met natuurlijk hydraulische kalkmortel[32]	x		x
Opvoegen van verweerde voegen in pavementen met traskalk- of bastaardmortel	x		
Reinigen en mos verwijderen m.b.v. zacht borstelen en/of aanbrengen van enzymen		jaarlijks	x
Dak van gereedschapshuisje			
Restauratie (demonteren, reinigen en terugplaatsen) van nok- en dakbedekking (tegels), inclusief vervangen van elementen indien deze onherstelbaar beschadigd zijn	x		
Betonnen dakplaat van het gereedschapshuisje integraal vervangen, indien lokaal herstel niet mogelijk blijkt	x		
Lokaal herstellen van de betonnen dakplaat van het gereedschapshuisje	x		
Integreren van een afwateringssysteem, dat visueel niet storend mag zijn	x		
Metalen elementen			
Oliën scharnieren		jaarlijks	n.v.t.
Lokaal hernemen van een nieuwe zwarte beschermlaag op basis van alkydharsen op de scharnieren en het sluitwerk van houten deur		jaarlijks	x
Oppoetsen registerkastje		jaarlijks	n.v.t.
Behandelen van bronzen onderdelen d.m.v. bronspoeder, microkristallijne was en/of vernis[33]		5 jaarlijks	x
Lokaal herstel van het registerkastje, inclusief vernieuwen springveer en slot	x		x

[32] Enkel kalkmortels met NHL2 of NHL3,5 worden toegepast, de nodige proefstalen worden vooraf aangebracht en geëvalueerd.

[33] Bronzen onderdelen, die worden aangeraakt (bvb. Hendels), worden afgewerkt met een vernis. Andere elementen worden afgewerkt met een microkristallijne was.

Houten schrijnwerk			
Onderhoud deur en schrijnwerk gereedschapshuisje met een houtbescherming/beits op basis van alkydharsen voor buiten		3 jaarlijks	x
Lokaal herstel van de houten deur, inclusief hang- en sluitwerk, en houten schrijnwerk aan het gereedschapshuisje naar historisch model	x		
Vervangen van de houten deur, inclusief hang- en sluitwerk, aan het gereedschapshuisje naar historisch model	x		
Vervangen van het houten schrijnwerk aan het gereedschapshuisje naar historisch model	x		
Grafstenen			
Demonteren, vernieuwen funderingen en terugplaatsen van verzonken grafstenen	x		
Reinigen en mos verwijderen m.b.v. zacht borstelen en/of aanbrengen van enzymen		jaarlijks	x

6.2. LANDSCHAPPELIJKE ERFGOEDELEMENTEN

Aard der werken	Eenmalig	Terug - kerend	Vrijstelling toelating
Gras			
Regelmatig maaien van het gras, inclusief onderhoud van graskanten met respect voor de breedte van de borders		(twee-) wekelijks	x
Inzaaien van gezonde grassoorten met gelijkmatige (smaragd)kleur		jaarlijks	x
Borderbeplanting			
Onderhoud van de bestaande borderbeplanting		(twee-) wekelijks	x
Integreren van een gevarieerd schema met kruidachtige planten, rozen en/of bloemen (afgestemd op de omstandigheden en eigenheid van de begraafplaats)		x	x
Integreren van anti-splash planten voor de grafstenen om de persoonlijke inscripties zichtbaar te houden		x	x

Bomen			
Snoeibeheer bomen		3-5 jaarlijks	x
Risico-analyse bomen		5 jaarlijks	x
Opnieuw planten van bomen met gelijkaardige uitstraling en vormgeving (soort aan te passen aan de site, klimaat, bodem… etc.), inclusief standplaatsverbetering (zonder concept van de huidige landschapsarchitectuur te verloochenen, aangezien locuswaarde primeert over de boomsoort)	x		

7. OPVOLGING EN EVALUATIE

7.1. SAMENWERKING MET HET AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED

De Commonwealth War Graves Commission heeft een structurele samenwerkingsrelatie opgebouwd met het Agentschap Onroerend Erfgoed. Er wordt regelmatig een overleg ingepland waarin onze sites, projecten etc. voorgesteld en besproken worden. Dit wordt vaak gekoppeld aan plaats- en/of werfbezoeken.

7.2. NAZICHT EN CONTROLE

Een routineuze zorg en onderhoud vormen de beste manieren om een lange termijn bewaring te garanderen. De begraafplaats wordt vijfjaarlijks geïnspecteerd door de CWGC surveyors. Indien nodig, zullen de nodige onderhoudswerken aansluitend uitgevoerd worden.

7.3. ONDERHOUDSLOGBOEK

Alle interventies en de realisaties van de doelstellingen zullen worden geregistreerd in het onderhoudslogboek, bestaande uit:

- een **actueel toestandsrapport** en
- een **overzicht** van de (preventieve) **maatregelen en (restauratie)werkzaamheden** van de afgelopen jaren.

8. BIJLAGEN

Perimeter van gebied waarvoor je het beheersplan opmaakt	Zie hoofdstuk 1
Lijst van geplande werkzaamheden	Zie hoofdstuk 6
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	Zie hoofdstuk 6
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	Zie hoofdstuk 5 Zie bijlage 8.2
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed	n.v.t.
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	Zie hoofdstuk 6
Lijst van cultuurgoederen	n.v.t.
Lijst van geplande werkzaamheden aan een orgel dat dateert van na de Eerste Wereldoorlog	n.v.t.
Bibliografie	Zie bijlage 8.1
Extra bijlagen	Ontwerpplan uit 1924 Zie bijlage 8.3

LIJST VAN FIGUREN

Afbeelding 1 – Locatie van Bedford House Cemetery....3
Afbeelding 2 – Overzicht afbakeningen inzake erfgoed....5
Afbeelding 3 – Afbakening van het beschermd onroerend goed....5
Afbeelding 4 – Afbakening van het ZEN-erfgoed....6
Afbeelding 5 – Historische kaart....10
Afbeelding 6 – Historische kaart....10
Afbeelding 7 – Historische kaart....10
Afbeelding 8 – Historische kaart....11
Afbeelding 9 – Historische kaart....11
Afbeelding 10 – Archiefbeeld....11
Afbeelding 11 – Archiefbeeld....11
Afbeelding 12 – Historische afbeelding....13
Afbeelding 13 – Historische afbeelding....13
Afbeelding 14 – Historische afbeelding....14
Afbeelding 15 – Ontwerpplan van Bedford House Cemetery....15
Afbeelding 16 – Historische afbeeldingen....16
Afbeelding 17 – Historisch document....17
Afbeelding 18 – Historische afbeelding....18
Afbeelding 19 – Historische afbeelding....18
Afbeelding 20 – Historische afbeelding....18
Afbeelding 21 – Historische afbeelding....18
Afbeelding 22 – Evolutie base site & humus farm....19
Afbeelding 23 – Visualisatie van het productieproces op de humus farm....20
Afbeelding 24 – Afbeelding humus farm....21
Afbeelding 25 – Afbeelding humus farm....21
Afbeelding 26 – Bouwkundige erfgoedelementen....26
Afbeelding 27 – Identificatie muren....28
Afbeelding 28 – Landschappelijke erfgoedelementen....36
Afbeelding 29 – Ontwerpplan uit 1924....48
Afbeelding 30 – Conceptuele voorstelling uitkijkpunt aan humus farm....50
Afbeelding 31 – Voorbeelden van de integratie van rustpunten....52